

TABOR

Leto: III.

Maribor, četrtek 21. septembra 1922.

Številka: 213.

Zoper verolomnost in neznačajnost — za obrambo narodovih koristi!

(Govor poslanca dr. V. Kukovca na sestanku naprednjakov v Murški Soboti.)

Potem, ko je prepotoval celo Prekmurje, je narodni poslanec dr. Kukovec v nedeljo 17. t. m. po želji vodje demokratične organizacije notarja Kodra govoril na sestanku naprednjakov v Murški Soboti. Ker so izvajanja za celotno javnost važna, jih podajamo kratko našim bralcem:

Kar opažate te dni v Sloveniji v zvezi s sestankom javnih delavcev v Zagrebu, bode morebiti v drugem smislu začetek nove politike nego so aranžirali mislili, ker dosedajno stanje ni vzdržljivo. Tu ne govorim o hrvaškem vprašanju, ki je predmet za sebe, ampak o Slovencih. Če ne vpoštevam socialnih demokratov, ki so razredna stranka in ljudske stranke, ki je cerkvenega izvora, vidimo prejšnje naprednjake v 4 strankah, kar se gotovo ne more držati. Moram priznati, da sem tudi jaz zadnje leto precej storil, da ta nevdržnost pride naroda do zavesti. Le osebne konjunktore so naravnemu razvoju na potu. Narod pa mora pod temi razmerami gledati napredka še dalje trpeti. Zanimivo je, kako se napredno struje same v zavesti nevdržnosti položaja ločijo sem in tja. Narodno socialna stranka je prvotno poimenovala glede svojega nastanka nekak protest zoper takratno konservativno desno krilo napredne stranke, zlasti zoper voditelja dr. Ivana Tavčarja. — Modernjša struja, h kateri sem se tudi jaz prišteval, je pripustila iz sentimentalnosti ljubljancem to secesijo, namesto da bi bila žrtvovala rajši desno krilo: Tavčarje, Trillerje, Ravniharje. Doležala nas je zdaj nekaka logična lekcija, ko danes vidimo, da se večjejo od nas brez potrebe zaščiteni starokonservativci s prejšnjo skrajno levico naše stranke, sedanjimi narodnimi socialci ter so nas iz njim prirojenih oportunitet izdali. Iz tega stališča je nastop Trillerja in Ravniharja v isti liniji z Deržičem in Brandnerjem v Zagrebu vsaj kot enodnevna prikazen značilen. Mislim pa, da predstavljajo težek greh narodnih socialcev zoper načelnost in da je nenaravnim zavzemanjem obojimi kazni za petami. Jaz sicer pričakujem, da bode sunek zagrebškega sestanka politično zgrešil svoj cilj in da ostane situacija v narodni skupščini stara. Ne rečem s tem, da je moja želja. Morebiti bi bilo zdravje, ne zadržati proces, ki je na potu. Višji interesi naroda bodo pa prevladali. Jaz za svojo osebo, prav za prav iz stališča slovenskega dela demokratične organizacije, mislim, da treba sicer omogočiti rešitev nujnih zadev, uradniške pragmatike in še nekaterih, nikakor pa ne mislim, da se še more zlimati sloga med konservativci in pravimi demokrati. Tudi v našem skupščinskem klubu je preveč konservatizma, da bi se nam bilo preveč zavzemati za naš obstanek v istem. Brez zavestnosti, iz lastne moči delajmo! To naj pomenja sklep mariborske naše organizacije, da so se meni dale z ozirom na izdajstvo proste roke glede taktike v bližnji prihodnosti. Konstatacija v skupščini pride sama.

Da govorim še kratko o reviziji ustave, opozarjam na svojo ob drugi priliki podano obrazložitev, kako je do najaktualnejših zakonitih določb ustave in zakonov o razdelitvi države

Seja ministrskega sveta o zunanje-politični situaciji.

Beograd, 20. septembra. (Izvirno.) Včeraj popoldne od 4. do 4½ ure je imel min. svet sejo, na kateri so bili navzoči vsi ministri razun Pašića in Ninčića. Razpravljala so se zunanje politična vprašanja in poročila ministra Ninčića, ki še niso polnoštevilna.

Borba za Dardanele.

Francija in Italija odklanjata intervencijo, tudi Jugoslavija in Rumunija. Turčija proti udeležbi Jugoslavije na orijentski konferenci.

London, 19. septembra. (Izvirno.) Reuter poroča z Bombaya: Mohamedani v celi Indiji so zmage Kemalistov slovesno proslavljali.

Pariz, 19. septembra. (Izvirno.) Min. predsednik Poincaré sprejme danes angleškega poslanika lorda Hardinga. Francija ne bo privolila v načrt vojaške intervencije napram Kemalistom, ker smatra, da skupna nota zavznikov Kemal-paši zaenkrat zadostuje in da bi vojaška akcija konflikt samo razširila, mesto da ga ublaži. Smatra, da je možno doseči boljše uspehe diplomatskim nego vojaškim potom. Italijanska vlada je istega mnenja. Jugoslov. min. Ninčić je izjavil, da je Jugoslavija interesirana samo na neullyjski mirovni pogodbi, s severesko mirovno pogodbo se naj bavi volesile.

London, 19. septembra. Kabinet se je nocoj sestel k seji in je sklenil vojaške in pomorske varnostne odredbe za obrambo morskih očin v slučaju napada. Anglija namerava zagotoviti to obrambo, četudi sama. Noče vojne, braniti pa hoče določbe mirovne pogodbe. Ako Kemal paša napade nevturalno cono, bo treba udariti.

Iz Zveze narodov.

Nansenova pomožna akcija.

Zeneva, 19. septembra. Današnja plenarna seja je soglasno sprejela resolucijo, v kateri se Nansen pooblašča, svojo pomožno organizacijo v Carigradu dati na razpolago pomožni akciji v Mali Aziji. — Glede trgovine z opijem je sprejela resolucijo, da se mora o izvozu opija za medicinske namene voditi natančna statistika.

Avstrijsko vprašanje.

Zeneva, 19. septembra. V današnji seji komiteja za študij avstrijskega vprašanja so bili predloženi pozitivni nasveti kot rezultat iz poročila podkomisije za finance. Predlogi so bili sprejeti. Načrt obsega: 1. garancijo neodvisnosti in nedotakljivosti Avstrije ter protiobvezo Avstrije, da ne bo sklepala pogodb, ki bi bile v nasprotju s finančnimi obveznostmi napram Kreditoda-

Sklenjeno je bilo, zahtevati daljne informacije in dati našim poslanikom v inozemstvu posebne direktive. Zlasti se je polagala važnost na politiko glede orijentskih vprašanj. Na znanje je bilo vzeto poročilo o obisku grškega poslanika v Beogradu.

Carigrad, 19. septembra. V turških krogih prevladuje mnenje, da se mora vprašanje Carigrada in Tracije rešiti med Turčijo in velesilami. Kemalistična armada ne namerava napasti nevturalne cone, zahteva pa takojšnje razčiščenje vprašanja. Turčija je pripravljena dati zahtevane garancije in sprejeti razoroževanje morskih očin in svobodno ladjeplovbo pod kontrolo Zveze narodov, ne akceptira pa vojaške zasedbe Galipolija in Jedrenja. Turški krogi ne pojmiyo, zakaj Anglija vztraja na udeležbi Jugoslavije in Rumunije na orijentski konferenci. Predno pride do pogajanj med velesilami in Turčijo, mora Grška brezpogojno izprazniti Tracijo. Zavezniki pa tudi ne smejo angorski vladi zabraniti, da zasede točke, katere so imeli poprej zasedene Grki, s katerimi je Turčija še vedno v vojnem stanju.

Pariz, 19. septembra. »Petit Parisien« poroča, da sta vladi v Beogradu in Bukarešti na povabilo angleške vlade, naj se udeležita na obrambi nevturalne cone, odgovorili, da se ne nameravata priključiti akciji, ker njune države ne bi imele od tega nikakšne koristi.

jalcem in garantujočim silam; 2. dovolitev skupnega posojila v znesku 525 milijonov zlatih kron, za katero prevzame vsaka izmed priključenih držav procentualno garancijo. 3. izdela se program notranjepolitičnih reform v Avstriji z dalekosežnimi pooblastili za vlado. Program mora sprejeti parlament. Vpostavi se kontrolna komisija Zveze narodov, ki nadzira izvedbo programa in jamstev.

Razsodba Zveze narodov glede razmejitve med Avstrijo in Ogrsko.

Zeneva, 19. septembra. (Izvirno.) Glede razmejitve na Burškem je svet Zveze narodov v današnji seji sklenil razsodbo, ki kolikortoliko upošteva obojestranske zahteve. Delegata obeh držav sta izjavila, da se podvržeta sklepu.

-0-

OGRSKI PARLAMENT.

Budimpešta, 19. sept. Narodna skupščina je na nedoločen čas odgodena.

ELEKTRARNA V BUDIMPEŠTI ZGORELA.

Budimpešta, 19. sept. Mesina elektrarna je popolnoma pogorela. Del mesta je brez luči.

BORZA.

Curij, 20. septembra. Predborza. Pariz 40.75, Zagreb 1.75, London 23.71, Berlin 37, Praga 17, Italija 22.45, New-york 535½, Dunaj ¾, sedem osmink, Budimpešta 22, Varšava 7¼, Sofija 3.05.

26. aprila prišlo. To ni bila za nas slovenske demokrate nikaka načelna stvar, ampak sprejetje nekega poizkaja, ki so ga drugi, močnejši, ustvarili, in smo ga mi sprejeli, ker je bil sprejemljiv. Sprejela sta tudi dr. Triller in dr. Ravnihar, ker je bilo celo načelstvo za sestavo. Šele tekom zadnjih mesecev se je pa vse prizadeto prebivalstvo ob severni meji Slovenije zavedlo, koliko kulturne vrednosti mu je realizacija mariborske oblasti s samoupravo. Že iz razlogov velikih splošno narodnih interesov odklanjamo torej sicer splošno revizijo ustave a ravno tako tudi iz logičnih vzrokov konsekvence lokalne politike. Komu bi moglo koristiti, da dirjamo za zagrebškimi javnimi delavci v vprašanju revizije, kar se takozvane Slovenije tiče, da žrtvujemo načrt pokrajine mariborske? Narodno kot celoti ne, slovenskemu plemenu ne, najmanj pa ljudstvu mariborske oblasti! Za nas govori solidaren sklep narodne skupščine in cele slovenske demokracije. Vsaka nenaravno politično postopanje se maščuje, kakor sem že prej izvajal, zlasti pa verolomnost in neznačajno vezanje z nasprotniki. Zato nam tudi zdaj ni treba omahovati. Če pa niti tokrat ne bi bili sposobni iti ravno pot z interesi ljudstva, za katero smo se organizirali, zgrešili bi trajno svoj cilj. Brez ozira na to, ali nas trenutna konjunktura in politika narodne skupščine podpira ali ne, treba pri zavzetih načelih in korakih vztrajati, glede katerih ni vzroka odstopati. Zgodovina bode povedala, ali smo prav postopali. Hvala bogu, je naša organizacija v ti točki zelo složna in trdna; dr. Triller in dr. Ravnihar sta se od skupne taktike izključila sama.

Pod utisi mojih današnjih prekmurskih shodov naj se končno še kratko izjavim o ulozi Prekmurja v državi in takozvani Sloveniji in o Vaši ulozi, ki jo imate v Prekmurju. — Odločno pobijam dopustnost govornikov vašem bivanju tukaj kot kazenski koloniji, kar se včasih čuje. V mojem klubu v narodni skupščini je dober duca prvih izmed narodnih poslancev, ki so bili po več let četaši v macedonskih šumah, ker jim je bila častna zadeva, najprej v teh krajih narodno kulturno dvigniti, da ojačajo domovino v celoti. Znano je, da je istotako še danes pri Bolgarih prva skrb macedonija in ne Sofija. Če bi bil jaz osebno mlajši in svobodnejši, nikjer nego v Prekmurju kot kraju bodočnosti bi želel danes delovati, ker se mi ta točka zdi odločilne važnosti za prihodnost naroda. Žrtvujte se torej za ta narod in štejte si v čast, če prenašate za njega napredek izredne žrtve. Ta narod je morebiti po nadarjenosti in geografskem položaju najspodobnejši izmed Slovencev glede napredka v gospodarstvu in stem v kulturi, četudi je po sili razmer navidezno politično zaostal. Ta narod je danes tepen vsled slučajnih stikov z novo carinsko mejo, in težavo prilagoditi se položaju, prekinjen prometu z Madžarsko in Avstrijo ter je v notranjosti izkoriščen od špekulantov in mučen vsled nedostatkov uprave. V vseh teh zadevah moramo mu z združenimi močmi pomagati!

Kdor še ni videl mariborske Obrtne razstave

naj se odtrga ta teden vsaj za en dan in si jo pride pogledati. Razstava je podaljšana do vključno 24. t. m.

Ofenziva, dobrih ljudi?

Pod tem naslovom piše zagrebška »Riječ« o nekaterih udeležencih zagrebškega kongresa, ki so se igrali sodnike nad jugoslovanstvom zlasti demokratske stranke. Med temi je bil tudi vseučiliški docent dr. Mihajlo Rostohar, ki sedaj nastopa tudi na shodih narodnosocialne stranke kot velik Jugoslovan. Zagrebška »Riječ« pravi o tem najnovejšem jugoslovanskem junaku sledeče:

Rostohar je bil pred svetovno vojno docent filozofije na univerzi v Pragi. L. 1913, ko se je v slovenskih deželah razmahnil jugoslovanski omladinski pokret, je Rostohar v nemško pisanem praškem listu »Union«, ki so ga čitali dunajski aristokrati in »najvišji« krogi, pisal o tem jugoslovanstvu ter zlasti o dr. Ieščiču kot začetniku gibanja in o dr. Vošnjaku, sedajnem poslaniku v Pragi, vsehkož denuncijantski, tako da je sam prof. bogoslovja dr. Ušeničnik, torej konzervativen gospod, v njegovi pisavi videl denuncijantstvo. Ta Rostohar je jugoslovanski pokret imenoval »antinacionalen«, »antisocialen« in — proti interesom monarhije (Avstrije), na kar bodi opozorjeno. Rostohar je dalje tudi v sporu albansko-srbskem zavzel protisrbsko stališče, kar so mu zamerili celo njegovi najboljši prijatelji. Kako je za čas vojne čuval spomin Masarykov, to vprašanje še ni povsem razčiščeno, a dobro je razumel — prevrat leta 1918; takrat se je namreč pokazal kot — radikalec ter je javno pred ljubljansko publiko prelomil svojo avstrijsko sabljo (ogabna komedija gospoda, ki je bil še leta 1913 ostro protijugoslovanski ter je lomil kopje »za Avstrijo«). Seveda to ni rodilo njemu kakih uspehov. Čehi ga niso hoteli vzeti nazaj na svojo univerzo...

In tak radikalni »Jugoslovan« hoče biti danes boljši človek nego naši demokratski voditelji, ki so za jugoslovansko idejo živeli in delali že pred vojno ter bili celo njihov sodnik. Žalostna nam majka!

Politične vesti.

* Verska nestrpnost in politična strpnost. Prejeli smo: Živimo v dobi katoliških shodov. Treba je čuti na lastna ušesa, kako se katoliški govorniki trudijo, da bi povedali z verskimi besedami to, kar povedo na navadnih shodih s političnimi »slagerji«. Tu ni slišati besede o verski strpnosti, o tem, da med raznimi cerkvami ni tako globokih razlik, da naj vsak živi po svoji veri. Ne, tu se razlega glas fanatičnega katoličanstva, tu se govori o zapostavljanju in zatiranju katoliške cerkve v Jugoslaviji, to pa v takem smislu, kakor da so pravoslavni Srbi krivi, da katoliška cerkev ni prva v državi. Iz tega seveda sledi, da je treba dati katoliškim pokrajinam najširšo samostojnost.

Radivoj Reharr:

Po Bački.

(S kongresa jugoslovenskih novinarjev).

(Dalje).

Nas prihod v Sombor mi bo ostal vedno v spominu, bil e pravi triumf gostoljubnosti. Ves kolodvor je bil v zastavah in zelenju, na kolodvoru množice Somborcev, godba, župan, vsi odličnjaki. Še bolj pa smo bili presenečeni, ko smo prišli na trg pred kolodvor. Tam nas je čakalo krog 50 elegantnih kočij zapreženih z najlepšimi baškimi konji. Posedli smo vanje ter se odpeljali v mesto do magistrata, kjer smo izstopili in si ogledali lepo sprejemno dvorano. Tu so nas Somborčani povabili na izprehod po mestu. Razdelili smo se na manjše grupe, katerim so stopili na čelo domačini in odšli smo, da si ogledamo Sombor in somborske znamenitosti.

Sombor j bil tudi pred osvobojenjem močna srbska postojanka, danes pa je razen Novega Sada gotovo eno najbolj srbskih mest v Bački. Mesto šteje krog 30.000 prebivalcev, torej nekako toliko kakor Maribor ter je po narodnosti precej mešano, poleg Srbov, ki so najmočnejši element in ki tvorijo nekako polovico prebivalstva žive v Somboru tudi »Bunjevci« in »Šokei«.

stojnost, da ne bodo versko »zapostavljene«. Tako govore na katoliških shodih. Drugače tam, kjer bivajo nekatoški prebivalci, ki bi jih klerikalna politika hotela pobasati v svojo malho. Čujte, kaj poročajo prekmurske »Novine« o orlovskem taboru v Murski Soboti! V 38. številki čitamo: »Na to se je razvrsto spreved proti evangeličanski cerkvi, kjer je brat Novak zaprisego Orle in Orlice evangeličanske vere. Pri tej priliki zopet meo govor dr. Hohnjec, šteri je povdarjao, da med katoličanskim in evangeličanskim vero ne velko razlike, ar vsi verjemo ednoga Boga. Potrebno nam je teda skupaj nastopiti i se bojuvati proti brezverstvu i proti slobodomiselstvu za versko vzgojo mladine. Njegov lepi govor je napravio globoki vtis na vse evangeličance. Sedaj pa vidite, da so fanatični katoliki tudi versko stropni! Seveda ne napram pravoslavim, ki so po cerkvenih naukih samo razkolniki, ne pa krivoverci. Pač pa so strpni in za eno enotno stranko s protestanti, ki so po izreku nezmotljivih cerkvenih poglavarjev krivoverci. Kako vesel bi pač bil naš Primož Trubar, če bi slišal besede Hrenovih naslednikov a la dr. Hohnjec! Nekoč so protestante preganjali kot krivoverce in jih morili kar na veliko, danes pa katoliški duhovniki govore, da »ni velike razlike«, pa jih vabi v falango svete rimske cerkve. Torej »se vendar se vrti«! Mislino pa, da so prekmurski evangeličani versko dovolj zavedni, pa se ne bodo dvignali rimskemu klerikalizmu, ki potrebuje le njihove volilne glasove, »krivoverke« duše pa izroča »večnemu ognju in pravični kazni božje«.

* Jugoslavija in turška invazija v Evropo. Jugoslovanski poslanik Jovanović v Zenevi je 18. t. m. izjavil zastopnikom časopisja, da bo Jugoslavija napram Turčiji zaenkrat pasivna in bo čakala na odločitve Francije in Anglije. Gotovo pa je, da morebitne turške invazije v Evropo ne bo mirno gledala. Naš minister za zunanje zadeve dr. Ninčić pa je po razgovoru s kraljem Aleksandrom, Poincaréjem in lordom Hardingom izjavil, da bi Jugoslavija vsako prediranje Turkov v Evropo smatrala kot ogroženje svojih interesov. Razpravljal bo o stvari v Londonu z Lloyd Georgom in Curzonom.

* Protislovanski blok? Madžarsko časopisje se bavi z vestjo o predstoječem zunanje-političnem pritisku na Madžarsko v smislu italijanske orijentacije. Po teh instrukcijah bi se naj Madžarska vrgla na aktivno zunanjo politiko. Madžarska vlada je že zadnji čas sodelovala v političnih diskusijah na eni strani z italijanskimi, na drugi z romunsko vlado. Svaha teh razgovorov je bil osnutek bloka proti slovanskemu obroču, ki bi imel agresivni značaj in bi vanj stopila tudi Madžarska. Predvsem bi pa trebalo odstraniti težkoče s strani Romunije.

Madžari in Švabi. Kakor v Subotici, tako tvorijo tudi v Somboru večino madžarskega elementa židje, ki imajo v svojih rokah večino somborske trgovine. Madžarov je bilo pred osvobojenjem v Somboru več, toda ko je prišlo mesto v naše roke, so se izselili, posebno uradništvo je skoro polnoštevilno izginilo preko meje. Največ zaslug za to ima energični in delavni somborski župan g. dr. Laza Radišić. Ker so v Somboru v glanem 3 vere, kakor v Subotici, je tudi tu troje svetišč: pravoslavno, katoliško in židovsko. Solstvo je narodno, manjšinske osnovne šole pa imajo v mestu tudi Madžari in Švabi. Mesto je zelo bogato, vendar pa je, kakor povsod, tudi tu nekaj siromakov. Prebivalstvo se peča večinoma s poljedelstvom. Somborčani so skoro sami agrarci, veleposretniki.

Somborska trgovina cvete dokaj dobro, posebno izvoz poljskih pridelkov, pred vsem moke, je velik. V svetu je Sombor znan osobito po svojih velikih mlinih, ki so eni največjih in najboljših v naši državi. Druge industrije razen mlinске v Somboru ni.

Kakor Subotica in druga nižinska mesta ima tudi Sombor široke ulice in trge, vse tlakovane in obsajeno z drevjem, kar daje temu mestu še poseben čar. Sombor je en sam velik park. Kako staro mesto v svoje nasade se vidi

Dnevna kronika.

— Onim državnim nameščencem, ki s svojo glavo mislijo. Zbor zaupnikov JDS v Celju je po predlogu voditelja organizacije dr. Kukovec zavzel stališče glede ureditve uradniškega vprašanja v tem realnem smislu, da treba sprejeti veliko že pripravljeno delo, uradniško pragmatiko, in obenem najti vire za povišanje plač. Obe nalogi sta zdaj že v reševanju. Merodajno ulogo je zopet prevzel slov. demokrat Reiser, ki je od narodnih poslancev izbran za tajnika 9članskega pododseka, ki predela zakonski načrt prihodnje tedne do konca za zakonodajni odbor in skupščino. Istočasno je pa v pretresu že tudi predlog davčne reforme, brez ktere ni povišanja plač. Minister dr. Žerjav vodi protidraginjsko akcijo. Nikjer pa nista udeležena Brandner in Deržič, ker kot divjaka ne prideta v poštev razen pri naših domačih kričalcih. Kdor ima še svoj razum in je pošten, videl bode v tem merodajno delo za javne nameščence na strani demokratov.

— Pomoč siromakim poljskim delavcem v Prekmurju. Na svojočasno zahtevo olajšav v plačanju carine za uvoz z delom zaslužnega žita iz Madžarske je kraljev. vlada poljskim delavcem v Prekmurju obljubila 150.000 Din. Izplačilo je minister financ odložil do sprejetja rednega budžeta. Sedaj je nakazan ta znesek pokrajinski upravi v Ljubljani v razdelitev med one najrevnejše Prekmurce, ki so plačali polno carino za svoj težko prislužen kruh. V naprej je carina sploh odpravljena.

— Obtežitev izvoza živine v Prekmurju. Prekmurje in tudi Medžimurje sta znani po svoji živinoreji. Vsakdo se čudi, kako je mogoče v tako razmerno omejenem ozemlju, ki je deloma celo prav malo rodovitno, rediti toliko živine. Prekmurci in Medžimurci sta izredno dobra živinorejca. Sama si prihrani pritrjuje, da imata le lepo živino. Na shodih preteklo nedeljo v Prekmurju čula se je pa splošna pritožba, kako je Prekmurje z obtežitvijo izvoza te živine tepeno. Razume se, da je tu misliti tudi na izvoz v notranjost države. Celo ljudstvo je izročeno dvema ali trem prekupecem, ki samovoljno določujejo nizke kupne cene, a oni seveda prodajajo po konkurenčnih cenah. Predajajo Prekmurci živino najmanj za 20% ceneje nego so cene na Hrvaškem, kjer je dovolj promernih zvez. Prodajati pa morajo, ker je vsled suše malo krme. Posameznik, ki ne more kupčevati v velikem, vsled dragega železniškega prevoza in oddaljenosti od železnice, mora dati za ceno, ki se kupcu poljubi. To ljudstvo občuti kot bridko krivico. Istotako ni za sadše nikake kupčije iz istih vzrokov. Ni pa tudi posode. Zganjekuha se posamezniku ne izplača, prekupec pa nima olajšav. To so težka gospodarska vpra-

najbolj v parku pred palačo velike županije; tako skrbno negovanega parka kot je ta skoro še nisem videl. Hiše so v Somboru večinoma tudi pritične, le na ulici kralja Petra in kralja Aleksandra se nahajajo tudi večje zgradbe. Poleg cerkva in šol so impozantnejše zgradbe še grad, mestna hiša, gledališče, hotel »Sloboda« in palača velikega župana. Kljub temu, da ima Sombor gledališko zgradbo, doslej nima rednega gledališča, upati pa je, da ga bo sčasoma dobil. Zaenkrat daje predstave v somborskem gledališču tamkajšnje dramatično društvo v diletantih.

Najlepša in najzanimivejša stavba v Somboru je palača velikega župana, ki bo postala sedaj sedež somborske oblasti. Na dvoriščnih fasadah palače so napisani vsi kraji, ki spadajo pod somborsko veliko županijo. V prvem nadstropju sprednj. traktu se nahaja velika zborovalna dvorana z umetniškimi slikami, med katerimi je najzanimivejša veljkanska oljnata slika zgodovinske bitke s Turki pri Senti, delo velike umetniške vrednosti. Desno od dvorane se nahaja razkošno stanovanje velikega župana, istotako polno krasnih umetniških slik domačih umetnikov, kar kaže, da imajo tamkajšnji ljudje veliko več smisla za umetnost, kakor pa ga imamo mi, ki krasimo svoja javna poslopja z reprodukcijami raznih manjvrednih tujih del.

šanja. Prekmurci smo »osvobodili«! Moramo skrbeti tudi za njih obstanek v izrednih razmerah. Kje je samouprava? Niti občinske ni!

— Carinarnice v Prekmurju. Otvorjena je sporedna carinarnica v Oankovi z oddelkom v Rogoševcih, kjer se je carinarnica ukinila.

— Naša domačija. K razpravi dobrovolica dr. Jokeja Stepančiča o osnovi oblasti se je proti našemu uradniku izjavil narodni poslanec dr. V. Kukovec, da je njegovo predavanje v Narodnem domu v Mariboru o tem predmetu stvarno združljivo z načrtom dr. Stepančiča. Stranka dela, ki bi se mogla podati po dogovoru več skupin skupno v volitve za občinsko skupščino, mogla bi po Stepančičevem ali drugem primernem ključu gospodarske kroge pritegniti k določitvi kandidatov za volitve. Tudi po izvršenih volitvah bi mogel tak ključ razdeliti mandate na posamezne sloje s tem, da bi se za enotni nastop združene skupine v naprej dogovorile k odstupu in zamenjavi kandidatov, ki bi bili izvoljeni s kandidati, ki so na naslednjih mestih v okraju, kjer bi imela stranka uspehe. S tem bi bilo varovano volilno načelo zakona in sklep v stranki dela združenih struj glede zastopstva vseh slojev.

— Padanje cen. Koraki, katere je podvzela naša vlada proti naraščanju dragin, bodo, kakor izgleda vendar imeli uspeh. Naša krona se je na curški borzi znatno dvignila, variira sicer še in je v kurzu nestalna, toda upati je, da bo v prihodnjih dneh še narastla in tudi ostala na doseženi višini. To vpliva tudi že na naše cene, kakor vplivajo nanje tudi razne druge protidraginjske odredbe, posebno prohibitivna carina v izvozni trgovini. Padanje cen se zaenkrat opaža samo še v veletrgovini, prešlo pa bo v doglednem času tudi na manjšo. V veletrgovini je padel sladkor iz domačih zalog že za 2,5 din. pri kg., ameriško mast ponujajo tržaški trgovci v Ljubljani že po 24 din. kg., ameriška moka uvožena brez carine bo za 2 din. pri kg. cenejša nego domača. Znatno so padle tudi cene mesa. Padec cen obnavljal in obliki se tudi pričakuje. Vendar pa gre ta proces prepočasi dalje. Treba bi bilo v tem oziru še vse ostrejših in uspešnejših odredb.

— Za ravnatelja gimnazije v Murski Soboti je imenovan g. dr. Janke Pohar.

— Jugoslovenci pod grškim jarmom »Južna Zvezda«, dobro urejevan tednik, ki izhaja v Bitolju pod uredništvom Spasoje Hadži Popovića, prinaša v zadnji številki sledečo vest: »Priateljeli naših bratov pod Grki, ki vsaki dan opazujejo njihovo mučeniško življenje, smatrajo za potrebno seznaniti tudi ostale kraje naše domovine s tem težkim in neznosnim življenjem. Zaradi tega bo glavni urednik našega lista g. Spasoje Hadži Popović v mesecu

cijami raznih manjvrednih tujih del. V drugem nadstropju sprednjega traktu se nahaja sicer majhen, a velezanimiv lokalni muzej, ki hrani razne izkopine predzgodovinske dobe, doba Hunov, Obrov in Avarov, zbirke starih narodnih izdelkov, etnološko zbirko, bogato numismatično zbirko itd. Za nas je zanimiva osobito etnološka zbirka, ki vsebuje poleg drugega tudi jako fantastične narodne noše Bunjevč, Šokei in Srbinj. V ostalih traktih županijski uradi, stanovanja, uslužbenecv itd.

Ko smo si ogledali somborske znamenitosti ter se vračali iz palače velikega županstva, so šli Somborčani ravno iz cerkve, tako da smo jih lahko videli v njihovih zanimivih narodnih nošah. Posebno pa smo se čudili zlatnikom, katere nosijo Somborčanke narezane krog vratu. Toliko zlatnikov vseh velikosti in vseh časov še nisem videl nikoli, kakor tega dne. Nekatera Somborčanke so imele krog vratu in prsih cele numismatične zbirke. Ker pa nimajo nakitov iz zlatnikov po vsej Bački in sploh Vojvodini, si lahko mislimo, koliko bogaštva leži samo v teh nakitih. Z njimi bi lahko izdatne podprli našo — papirnato valuto. Na ulici kralja Petra sva s tovarišem dr.

—0—

Hmeli.

—0—

Bernhard Kellermann:

(Dalje.)

Čudno! Vrnila se je njili prejšnja vznemirjenost, oči so

(Dalje.)

Delo se je razdelilo med posamezne komisije in sekcije, ki so obravnavale vse probleme, tičeče se mednarodnega boja proti kužnim boleznim. — Sklenile so se razne konvencije in izdelali podrobni načrti za pobijanje

(Dalej prihodnjič.)

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

1729 6-3

izdajatelj: Konzorcij "Labor" - ulica: Mariborska 118

Samoposebi je umevno, da se je na varšavski konferenci razpravljalo najobširneje o sanitarnih razmerah v Rusiji. Rusija je danes vulkanski teren, ki preživlja epidemsko katastrofo, kakršnih pozna zgodovina zelo malo. Cela Evropa je v nevarnosti. Pomisliti je treba, da imajo epidemije lastnosti, ki jih ne poznamo docela in da bi nas lahko iznenadile, kakor nas je iznenadila epidemija influence leta 1918. — Moderna mikrobiologija nam e dala mnogo dragocenih sredstev za borbo proti epidemijam, a vojna je porušila

(Dalje sledi.)

Mariborska

odprta do vključno 24. septembra,

1745 2-1

Seno, slamo, drva, premog, žito,
krompir, sadje in druge deželne
pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ**
OSET, Maribor, Aleksandrova cesta
št. 57. Telefon št. 88. 1328